

W. Wabadif

Tema otsus

„Daene“ kirjastus Tallinnas
1918

1860

1860

37776964

1860

B. Mäns'i trüff, Tallinnas, Laial nül. 5.

TARTU ÜLIKOO LI
RAAMATUKOGU

Üle kolme aasta elasin ma juba ühes suuremas
Gestimaa alewis, kus ministeriumi kooliõpetaja-
jana ametis olin. Kusagil ei olnud ma weel nõnda
kaua paigal seista püüsinud kui siin. Oli kohti
olemas, kus waewalt pool aastat ametis olin
asunud, kuid kusagil ei suutnud ma kauemini
ametis paigal olla.

Mis mind just siia koha külge köitis, on minul
enesele praegu teadmata. Elu siinses alewis ei olnud
kuigi kuldne, kuid äraminemiseks ei leidnud ma mingi-
sugust põhjust, olgugi, et elu siin wahest mõnest
küljest natukene pahem ja rängem oli, kui kusagil
mujal külanurgas.

Magu juba tähendasin, olin ma enesele kooli-
õpetaja elukutse walinud, ja sellel tööpõllul olin ma
juba üle wiieistkümnne aasta töötanud. Peale kooli-
õpetajate seminari lõpetamist asusin kohe ametisse
ja ei ühtegi talwet ei olnud weel siinamaani mööda
läinud, kus ametita oleksin olnud.

Et mul juba 35 aastat turja peal oli ja ma
ikka weel poissmehena edasi elasin, siis muutus

viimajel ajal poisimehe elu kaunis wastifuks ja ma hakkasin naisewõtmise peale mõtlema.

Mitte janu naise järele ei sundinud mind selle mõtte teostamisele, waid teiste perekondade õnnelik abielu.

Suwekuudel ei olnud poisimehe elul wiga, kuid sügise õhtudel muutus elu wähe õudseks ja igawaks, ning siis oleksin hea meelega näinud, et naine minu kõrwal majas oleks asunud ja mind lõbustanud. Asta läks aasta järele, ja niisama ka minu naisewõtmine. Pikkadel talwistel õhtudel tegin ma otsuseks kewadel naist wõtma hakata, kui aga kewade kätte jõudis, siis nägin, et naisewõtmisega sügiseni weel aega küllalt on, kuid peagi jõudis sügise kätte ja naist ei olnud ma ikkagi weel majasse toonud.

Möödaläinud sügisel otsustasin siiski kindlasti kewadel naisewõtmisega algust teha, ja sellele mõttele jäin ka truuks. Juba talwel hakkasin ma alewi neiude seast enesele parajat wälja otsima, aga ilmasti ei suutnud minu pill kellegi peale pikemalt peatama jääda. Ühel neil paistis üks ja teisel teine wiga olema. Sluduse ja kaasawara peale ma just rõhku ei pannud — tahtsin ainult naist saada, kes minu huwidele oleks wastanud.

Minu tulewane pidi tingimata korralik, elutundja ja laitmata eluwiiisidega naisterahwas olema, kuid niisugust ma külast ega alewist ei leidnud. Wanaduse peale ma ka just rõhku

ei pannud, kuid minust mitte wanem. Mewis ja külas oli neiusid küllalt olemas, kes esimese kutsu peale oleksid sülle jooksnud, kuid need olid kõik liiga lapselikud ja lohakad. Minu tulewajel naisel pidi oma kindel ilmawaade olema, kuid nendel neudel, kellega sfiamaani kofku olin puutunud, seda küll ei olnud.

Korra lagunes alewirahwa seas jutt laiali, et alewisje olla keegi noor leff elama asunud; üüirunud enesele forteri ja teha seal õmblustööd. Uguses ei aratanud see teade minus mingisugust uudishimu ja mina jätkasin piilumist neude seas edasi, et enesele kohalikkude naist leida, kuid kõik otsimised ja piilumised jäid tagajärjetaks.

Mida kauem nus elanit alewis oli asunud, seda laialisemaks ja igapäewasemaks muutusid jutud tema üle. Tema oli jutuaineks koduses elus, pidudel ja naistel alewi tänavatel. Midagi halba ega head ei teatud temast rääkida, räägiti ainult esialgselt saadud teateid tema endise elu kohta, et ta mees olla aasta eest tiisikusehaigena ära surunud ja teda ühes pisikese tütreaga karmi saatuse hooleks jätnud. Mees olla temal kaunis haritud olnud jne. Mewisje asunud tema sellepärast elama, et siin kergemine tööd leida, sest talutööd ei suutwat ega tahtwat ta teha. Koduses elus olla tema kaunis kinnine ja ei tegewat majainimestega tegemist. Elada ainult enda tööle ja lapsele. Öhtuti käia ta lapsega väljas jalutamas ning tulla alati õigel ajal koju

ja ei hullkuwat ilmasfi meesterahwastega metsi mööda, nagu seda teised alewi naisterahwad tegewat.

Mitte ükfinda naisterahwastes ei suutnud uus juurdeasuja uudishimu äratada, waid ka meesterahwad olid tema üle weidi waimustatud.

Beagi hakkasid alewielanikkude seas jutud ringi liifuma, et uus juurdetulija olla meesterahwaste wastu palju jutukam kui naisterahwastega. Kui palju need jutud eneses tött sisaldasid, seda ma seekord ei teadnud, kuid arwatawaste pidi neil juttudel mingisugune põhi all olema.

Meiud paisisid uue juurdetulija üle kaunis pahased olewat, sest et ka meesterahwad muust enam ei rääkinud kui ainult temast — „alewi kuningannast“. Kes temale selle nime oli ristinud, seda ei tea ma ütelda, kuid kõik nimetasid teda selle nimega.

Minu teda siamaale näinud weel ei olnud ja ei teadnud ka tema kohta mingisugust otsust teha, kuid tahes wõi tahtmata jäid minu mõtted wahel tema peale peatama, ja ma hakkasin mõttes teesid otsima, kuidas oleks wõimalik temaga tuttawaks saada.

Seal tuli juhtumine abiks.

Esimest korda nägin teda alewi tuletõrjajate pidul. Kuid siis ajas ta paari laiemalt tuntud alewi feltskonna tegelasega juttu ja minul ei olnud kudagi wõimalik ta jutule peaseda. Lootsin temaga tantsu ajal tuttawaks saada, kuid siis ei olnud teda enam kusagilt leida ja, nagu ma kuulsin, olla ta ära,

koju, läinud, sest et tema laps olla teiste inimeste hoole alla jäänud.

Wälimuse järele otsustades, oli ta kaunis kena ja meeldiw naisterahwas, nii umbes 26—28 aasta wanune. Seljas kandis ta musta siidist kleiti, mis hästi lihtsalt ja maitserikkalt oli õmmeldud. Juuksed olid tal lühikeseks lõigatud, kuid ilma mingisuguse sideta ja hästi loffis. Iga tema liigutuse juures puutusid loffide otsad wastu õlasid, ja wabalt seisis suur punane roosiõis ta juustes.

Kõikide pidul wiibijate pilgud jäiwad tema peale peatama ja nii mõnigi kadedusesõna tuli neiude poolt kuuldawale. Wabalt ja sirgelt jalutas ta mööda saali edasi ja tagasi, nagu oleks ta omas kodus.

Sellest õhtust peale ei suutnud minu mõtted enam kaugemale lennata, kui ainult tema juurde. Tegin igasuguseid plaanisid, kudas oleks wõimalis temaga tutwaks saada. Õhtuti hulkusin tema korteri ümbruses ja lootsin, et kui ta peaks wälja jalutama tulema, minul siis ehk wõimalus oleks kudagi moodi temale lähineda. Kuid kõik need katsed jäid tagajärjetaks.

Wahel juhtusin teda alemi tänawatel nägema, kuid siis ei olnud ma ilmaski korralikult riides. Mõnikord paistis jälle temal rutt olewat ja siis ei olnud mul julgust temaga rääkima hakkamiseks.

Nii oli see piinaw elu kuni kewadeni kestnud ja ma ei olnud weel temaga tuttawaks saanud, kuid

seal tuli saatus mulle ise appi ja ma sain asjaga kaunis fergesti hakkama.

Kooli waheaegadel andsin ma alewi elanikkudele tundisid ja seda tegin ma ka nüüd, kuid nüüdne õpilane oli keegi täiskaswanud neiu. Nagu ma sellest neiuft aru sain, ei olnud tema tunniwõtmise põhjusels mitte õppimine, waid lihtsalt noodaheitmine minu järele. Neiu mulle ei meeldinud ja korralikult täitsin ma kooliõpetaja kohust.

See oli õhtu eel, kui ta minu juurest tunnist lahkus, ja et mul asja oli alewisse minna, siis läksime seltsis, sest et koolimaja alewist natukene eemal asus. Neiuks näis minu kaasatulemine waga meeldiwat ja ta püüdis ennaft kaunis minu lähedal hoida.

Koolimajast wälja astudes, nägin ma küll ühte naisterahwast wäikse lapsega raudtee peal jalutawat, kuid kauguse pärast oli wõimata isikut ära tunda. Sigemale jõudes tundsin ma, et see meie alewi „kuninganna“ oli, ja siis ei suutnud minu pilk enam mujal püüda, kui ainult tema peal.

Arwatawaste ei meeldinud minu tegewus kaaslastele ja ta ütles mulle wähe kibedalt: „Seid ei näi minu jutt sugugi huwitawat, sest teie wiibite mõttes wiist kellegi teise juures!“ kuna ta ise sealjures wihase pilgu raudtee peal jalutawa naisterahwa poole saatis.

Warsti lahkusin ma õpilasest ning sammusin ruttu metsa poole, et jalutajale teisest küljest wastu tulla.

Raudtee peale jõudes nägin ma, et laps minu unistusest hulga maad ette oli jõudnud, kuna ta ise pikkamisi lapsela järelle sammus. Et kudagi moodi juttu alustada, arvasin paremaks seda kõige enne lapselaga teha, ning ma püüdsin raudtee ääres pisikele kinni ja hakkasin temaga wallatust tegema, millega ka laps kaunis nõus näis olewat.

„Kui ma ei eksi, siis meie ministeriumi kooli wanem kooliõpetaja!“ ütles ta, enne kui ma teda teretada jõudsin, kuna sealjuures oma käe tere- tamiseks wälja sirutas.

Natukene kohmetanult wõtsin ma pakutud käe wastu, kogeldasin tutwustamiseks oma nime, kuid arwatawaste ei suutnud tema küll sellest aru saada. Palusin temalt seltsis jalutamiseks luba, mida ta ka heameelega andis.

Alguses sammusime waikides mööda raudteed edasi. Kudagi moodi ei leidnud ma sündsat ainet, mille üle oleks wõinud rääkimist alustada. Arwatawaste muutus ka temal waikimine piinlikuks ja ta alustas esimeseks juttu.

„Nagu ma kuulsin, olla teie juba kolm aastat siinse kooli peal ametis. Kas teie kõik need suwed, millal koolitegewus seisab, siin alewis mööda olete saanud?“ küsis ta, mulle terawalt otse waadates.

„Kewadel on minul ikka mõte olnud, wabal ajal kuhugile sõita, kuid siia maani on see ainult mõtteks jäänud, ning kaugemale ma ei ole weel saanud, kui praegult olen. Harilikult ei ole ma

kaemine kufagil kooli peal paigal piisinud feista, kui ainult ühe aasta, fiin aga töötan ma juba neljandat, olgugi et see koht mulle mõnest küljest wastumeelne on", wastasin ma.

"Ja selle juwe mõtlete ka fiin alewis mööda saata?" küfis ta uuesti.

"Ja!"

Mida kaemine meie jalutafime, seda elawamaks läks jutt meie wahel. Seda nähti iga asi huwitawat ja ta päris kõige järele, millel wähegi tähtsus oli. Pidin talle kooli õpetawast rääkima, niisama laste hingeelust, kooliõpetajate elufutsest ja selle raskustest, puudustest meie koolides ja kirjandusest. Pani mulle hulga küsimusi ette, millede peale ma korralikult ja asjalikult wastata püüdsin. Ka nähti minu wastused teda rahuldawat, kuid ifka ja ifka ladus ta mulle küsimuse küsimuse peale ette, ning kõigi nende küsimuste peale olin ma kohustatud wastust leidma.

Sakkas juba pimedaks minema ja meie pöörafime alewi poole tagasi. Alewi wahela jõudes, palusin temalt kojusaatmiseks luba, mida ta ka lahkesti lubas. Peagi jõudfime tema elumaja juurde, kus weel natukene aega seifatafime ja juttu ajafime.

Küfisfin, kas ta igal õhtul wäljas jalutamaks käib, mille peale ka mulle jaatawast wastas, et tema armsam jalutamisepaif nüüd raudtee olla, ja seda teha ta nimelt igal õhtul, kui ilm wähegi kohane olla.

Sumalaga jättes palusin temalt ühiseks jalutamiseks luba, mille peale ta mulle wastas, et

tal selle wastu midagi ei olla, kui tema aga minule mitte liiga tüütawaks ja igawaks ei muutuwat.

Soowisin talle head ööd ja hakkasin kaunis lõbusas meeleolus koju poole sammuma. Rodu jõudes süütasin lambi põlema ja katsusin enne magamaheitmist natukene lugeda, kuid sellest ei tulnud midagi wälja, sest et mõtted ainult tema ümber keerlesid.

Nüüd saime peaaegu igal õhtul teatud ajal raudtee peal kokku ja jalutasime kuni pimedada tulekuni. Ujasime juttu kirjandusest, poliitikast, päewauudistest ja muist asjadest, kuid kõikidest näis temal hea teadmine ning arusaamine olewat. Mati oli tal tütar kaasas ja selle eest püüdis ta igatepidi hoolt kanda ja, nagu näha, sai see juba wäiksest east teatud reeglite järele kaswatud.

Ühel õhtul, kui meie jälle raudteed mööda jalutasime, olime juttu ajades alewist kaunis kaugele läinud. Sellefordses kõneaineks oli meil Inglise naisõigustlaste liikumine, mille üle meie wahel wäikene waielus tõusis. Waieldes ei pannud meie sugugi tähele, et äikesse pilw lähinenud oli, kui järsku wihma sadama hakkas.

Minukene lähedam hoone oli koolimaja, kus ka minu elukorter asus, ja sellepärast palusin ma teda oma juurde wihma eest ulualla tulla, misuguse pakkumise ta ka hea meelega wastu wõttis.

Wõtsin tema tütrekese sülle, ja siis läksime pooljookstes üle heinamaa koolimaja poole. Kohale

jõudes, palusin teda sisse astuda, et jooksmisest natukene jalga puhata, mida ta ka täitis.

Suppa jõudes võttis ta, luba küsides, minu kirjutuslaua ääres istet ning hakkas laual olewaid raamatuid sorima. Nagu näha, huwitasid teda raamatud wäga, sest peagi palus ta endale nendest mõnda lugemiseks. Ma täitsin tema palwet hea meelega ja pakkisin wäljaotsitud raamatud walge paberi sisse.

Ujastime hulk aega päewasiindmustest juttu, sest meie endine waielus oli wihma tuleku läbi selleks korraks katkestatud. Laps oli tal sülle magama uinunud — ja nii rääkisime meie kaua, kuni wäljas ikka weel wihma endist wiisi edasi sadas. Käskisin teda last minu asemele panna, kuid ta ütles, et laps olla õppinud tema juures magama ja ärkawat muidu üles.

Wäljas oli juba pimedaks läinud ja ma tahtsin lampi põlema süüdata, kuid ta ütles, et pimedas olla lõbusam juttu ajada, ja nii siis jäime meie pimedas edasi istuma.

Kõue oli wahel peal järele jäänud, kuid peenikest wihma sadas ikka weel edasi ja, nagu arwata wõis, ähwardas pikaldane sadu olla, mis wahel kõuele järgneb. Et enne wihma ilm kaunis soe oli, siis oli ta ühes lapsesega kaunis kergis riietes jalutama tulnud, kuid wihma tagajärjel muutus ilm kaunis wiluks.

Roju mineku eel küsis ta minu käest, kas mul mitte mõnda waba riidet ei juhtuks olewat, mida ta

wõiks lapsele ümber panna, et see ennaft tee peal ära ei külmetaks. Et minul kui poisismehel peale oma riiete midagi muud ei olnud, siis pakkusin talle oma keepi, mida ta ka tänuga wastu wõttis.

Emaliku hoolsusega mähkis ta uinuwa tütre keebi sisse, siis wõttis ta sülle, kuna enne mulle raamatupaki ulatas.

Tee oli kaunis aufline ja wihma tagajärjel libedaks muutunud, ja et pimedus omalt poolt ka raskendas, siis olime sunnitud kaunis ettewaatlikult sammuma. Tee peal küsisin last enese sülle, kuid ta ütles, et ta olla lapse kandmisega juba ära harjunud ja et see talle mingisugust raskust ei tegewat.

Peagi jõudsiime tema elukorteri juurde ja ma ulatasin talle raamatupaki, mida ta wastu wõttis ja magawa lapse peale pani. Zumalaga jätmisel käskis ta mind järgmisel päewal keebi järele tulla, kui minul aga seda kohe tarwis olla, siis wõida ta seda praegult kohe wabaks teha. Lubasin järgmisel päewal ise järele tulla ja ulatasin talle, head ööd soowides, oma käe, mida ta kaunis tugewaste ja kaua pigistas.

Süüda täis õnnelikka tundmuse, tõttasin ma sel õhtul koju, kuid koju jõudes paistis minu korter ilma temata nii õudne ja tühi olewat, et enam toas ei maldanud olla, waid uuesti wälja wihma ja pori sisse kõndima läksin. Kui kaua ma sel õhtul wäljas wiibisin, ei mäleta ma enam, kuid koju jõudes leidfin, et üleni märg ja mudane olin.

Raua tuli mul enne woodis ühe külje pealt teise peale pöörata, enne kui uni suutis minu üle wõimust wõtta. Ka unes lordus õhtune üleelamine mitmesugustes teisendites, kuid alati wiibisime meie seltsis.

Sommikul ärkasin weidi roidunult ja wäsinult, millele warsti kerge peawalu järgnes, kuid lõuna paiku tundsin enese juba kaunis wärske olewat.

Wihm ei olnudki weel järele jäänud, waid sadas ühtesoodu edasi, nii et õhtuse jalutamise peale mingisugust mõtet ei wõinud olla. Päewal ei tahtnud ma tema poole minna, sest siis tegi ta arwatawaste tööd, ja seda ma ei tahtnud, et ta minu pärast oleks pidanud töötegemise seisma jätma. Sellepärast otsustasin kuni õhtuni oodata ja alles siis igatsetud teekonda ette wõtta.

Kõik minu endised luuramised alewi ja küla naisterahwaste seas olid temaga tuttawaks saamise tagajärgel kadunud, nüüd mõlkus ainult tema minu mõttes ja parema otsimiseks ja leidmiseks ei olnud enam tahtmist. Temast unistasin ma iga päew ja oleksin juba ammu talle oma armastust awaldanud, kuid liiga lühikse tutwuse pärast ei julgenud ma seda sammu ette wõtta. Otsustasin weel mõned nädalad oodata ja alles siis talle oma arwamisi awaldama hakata ning temalt wastust paluda.

Sel päewal ei suutnud ma midagi kindlat ette wõtta, waid andusin nimelt enda unistustele. Pifa ootamise järele jõudis wiimaks õhtu kätte ja ma hakkasin ennast külaskäigu vastu walmistama.

Panin ennast korralikult riide ning hakkasin alewi poole sammuma. Alewi poest wõtsin lapsele natukene maiustusi kaasa ja siis läksin tema poole.

Minu sisseastumisel tõusis ta laua äärest püsti, kus ta minu juurest toodud raamatuid oli lugenud, kuna laps põrandal riide peal asjadega hoolega tegewuses oli.

Peale teretamist palus ta mind akna all olewa tooli peale istet wõtta, mida ma ka tänades täitsin. Toas olid lihtsad asjad, kuid hästi maitserikkalt ja korralikult sisse seatud. Kõik oli puhast ja korras, nii et vähematki lohakust filma ei puutunud. Niijama oli ka tema kodusest kuid puhtast riides, kuna juuksed korralikult soetud olid. Waimustaw-ilus nägi ta koduses riides välja, nii et ma tema pealt oma filmi mujale ei raatsinud pöörata.

Istet wõttes wabandasin, et olin oma tulekuga tema lugemist seganud, kuid ta tähendas, et ta juba päewal olla mind oma poole ootanud ja arwanud juba ise keegi ära tooma tulla, kuid otsustanud weel natukene oodata.

Wabandasin enda hilist tulekut sellega, et oli mõnesuguseid asjandiendusi ees, mida wõimata oli edasi liikata, ja sellepärast ei saanud kuidagi moodi waremalt tulla.

Ütles enese möödaläinud õhtul weel kaua ülewal olnud olewat, sest raamatut lugedes ei olla ta sugugi tähele pannud, kuidas aeg ruttu mööda läinud. Päewal teinud ta natukene tööd, kuid selleks puudunud

tuju ja, et tööga weel mõned päewad aega olla, siis otjustanud tänase päewa laifeldes mööda saata.

Lõpuks tähendas weel: „Olen oma ette peremees ja teen nii moodi tööd, kudas ma omaga wälja tulen, teine lugu oleks siis, kui peaksin kellegi tööandja juures töötama.“

„Alati on parem oma käe peal töötada, kui teise käsualune olla“, wastasin mina.

„Olen ka mõned kuud teise juures tööd teinud, kuid seda tegin nõnda kaua, kuni mul wõimalikuks sai oma käe peal töötama hakata“, ütles ta uuesti, kuna sealjuures käega juukseid korraldas.

„Kas teie kaua aega olete niimoodi töötanud?“ küsisin mina, et tema minewikku wähe tundma õppida, sest siamaani ei olnud ma weel tema minewikust midagi kindlamat kuulnud.

„Ja, juba üle kahe aasta. Peale mehe surma hakkasin ma kohe õmblusetööd tegema. Alguses oli küll weidi raske, sest et laps pifikene oli ja muist aega omale nõudis, kuid nüüd ei ole enam wiga“, wastas ta, pörandal mängiwa lapse peale waadates.

„Kas teie abikaasa teile midagi järele ei jätnud, millega enda tulewikku wähe kindlustada oleks wõinud?“ küsisin ma, et tema furnud abikaasa üle kindlammaid teateid saada.

„Ei, peale selle pifikese midagi!“ wastas ta, lapse peale tähendades. „Mis oli, selle tarwitas ta enne surma kõik ise ära ja, mis natukene järele jäi, see kõik läks matmise kulude katmiseks. Juba tema

haiguse puhul hakkasin ma tulewiku eest muretsema, sest teadsin, et ta warem wõi hiljem ikka ära sureb. Tegin mõni aeg peale tema surma endi kodukohas tööd, kuid sealsed tööleidmise wõimalused olid niiwõrd halwad, et olin sunnitud enesele teist elukohta otsima ning kewadel warakult asusin siia elama.“

„Kas siin tööd rohkem on?“

„Ja. Sest vähemalt töötan ma siin iseseiswalt ning ei ole tööandjat, kellega oma fissetulekut jagama peaksin.“

„Nagu teie jutust järeldada wõib, ei taha teie mitte teise töötajaja olla, waid teil on tahtmine oma peremees olla“, küsisin ma.

„Teise inimese käsualune olla, on algusest saadik mulle wastumeelt olnud. Parema meelega kannatan ennem puudust, kui et teise juurde tööd otsima lähen. Nüüd teen ma sel ajal tööd, kui ma heaks arwan, ja nõnda palju, kui minu ning lapse ülewalpidamiseks tarwis läheb, ja ei ole mul kedagi, kes mind tööle wõib sundida. Ka waba aega on minul nüüd rohkem ja ma wõin seda oma heaksarwamise järele tarwitada“, wastas ta kindlal toonil.

Nääkifime weel ühest ja teisest asjast ja peagi jõudis aeg kätte, kus sunnitud olin koju minema hakkama. Lubas peagi minu poole raamatuid wahetama tulla, sest et need warsti läbi loetud saada, tema olla nimelt kirgline raamatute lugeja.

Soowisin talle head ööd ja hakkasin minema, kuid ukse pealt hüüdis ta mulle weel järele: „Kui

teil wahel aega on ja juhtute siit mööda minema, siis astuge ka minu poole sisse!"

„Tänan teid lahkuse eest!“ wastasin ma kiibarat fergitades, ning hakkasin koju poole sammuma. — —

Süügise jõudis juba kätte ja iga päewaga muutus meie wahelord sõbralikumaks ning juba lähemal ajal otjustasin ma talle oma plaani teada anda. Olin selles kindlas arwamises, et ta minu ettepaneku peale esialgul natukene wastu puiklema hakkab, kuid pärast ickagi ettepaneku wastu wõtab ja minu omaks saab.

Ulewi rahwas teadis juba nii mõndagi meie wahelorrast rääkida, ning nii mõnigi neiu, kes ennemalt minuga sõbralikult oli rääkinud, katsus nüüd ennast eemal hoida. Ka minu õpilane oli tunniwõtmisest ära ütelnud ja seda põhjendas ta ajapuudusega, sest tal tulla warsti ära linna kauplusesse teenima minna, kuid siamaani elas ta icka weel alewis.

Otjustasin talle ühes kosja ettepanekuga wäikest meelehead teha ja kihlasõrmust kinkida. Et seda alewist wõimalik osta ei olnud, siis sõitsin ma linna ja walisin ühe parematest wälja. Järgmise kokkusaamise korral otjustasin talle teada anda, mis minu hinge taga peitub, sest nüüd tundsin ma eneses selle awaldamiseks küllalt julgust olewat ja, nagu ma arwasin, wõis tal minu plaanidest aimduft olla. Kosjakäiku mõtlesin järgmisel pühapäewal ette wõtta.

Pühapäewaks oli weel paar päewa aega, sellepärast püüdsin enne kosjakäiku temaga kokku saada, et selle kordaminekuks kudagi eeltööd teha.

Laupäewal peale lõunat tuli ta minu juurde, kuid seekord ilma lapseta ja käe otsas oli tal wäikene korw. Ütles, et tal olla mõte metsa seenele minna ja et see käik ükspäini natukene igaw olla, sellepärast astunud minu juure sisse, et mind kaasa kutsuda.

Wõtsin tema ettepaneku tänuga wastu ja hakkasime juttu ajades metsa poole sammuma.

Seente otsimiseks oli aeg weel natukene warane, aga et iga päew wihma oli sadanud, selle tagajärel korjasime korwi lühikse ajaga seeni täis.

Täna oli ta iseäranis lõbusas meeleolus, naeris ja naljatas iga sõna juures. Ütles seenelkäimise ühe lõbusamatest ajawiidetest olema. Endises elukohas teinud ta seda igal wabal filmapilgul, kuid siin olla tal esimest korda seenel käia. Pealegi ei tundwat ta siinset ilmbrust ja sellepärast otsustanud mind kaasa kutsuda.

Seeni otsides olime kaunis kaugele metsa sisse läinud. Tegin ettepaneku weidi puhata, enne kui koju poole hakkame minema. Ta wõttis selle ettepaneku wastu ja, kui meie istumiseks sündsa koha olime leidnud, hakkas ta naljatades seeni puhastama.

Mina heitsin küljeli tema kõrwale rohu peale maha ja hakkasin tema tegewust pealt waatama, kuna tema seentepuhastamisega nobedaste ametis oli.

Waikefime weidi, kuid warsti alustas ta juttu.

„Teie oleksite wist parema meelega koju jäänud, sest nagu näha, on teil minu seltsis igaw. Teie ei tahtnud minu kutsese wastu panna ja tulite sellepärast metsa kaasa.“

„Nüüd eksite rängaste. Ka mina olen kirgline seenekäija, kuid tänini ei olnud minul ühtegi seltsilist, kellega oleksin wõinud metsa seenele minna. Kui teie esiteks minule ettepaneku tegite, seenele tulla, siis wõtsin ma teie kutse rõõmuga wastu. Oleksin tulewikus wäga rõõmus, kui ehk mulle jälle nimetaksite, millal jälle metsa seenele lähete ja, kui minul wähegi aega jatkub, saan mu alati rõõmuga teie ettepaneku wastu wõtma ja ühes tulema. Olen ka mõned korrad möödaläinud suwel üksinda seenel käinud, kuid siis oli nii igaw, ja sellepärast ei ole minul ka enam tahtmist olnud seenele minna.“

„Kui lugu nii on, kudas teie praegult rääkisite, siis tulen küll warsti teid oma kutsesega tülitama, sest mul ei ole siin alewis ühtegi tuttawat, keda enesega kaasa wõiksin kutsuda.“

„Siis pean ma enesele seente jaoks paraja korwi muretsema“, wastasin ma, kuid mõtlesin eneses, et lõbusam oleks ühte korwi seeni korjata.

„Minul on siin alewis mõned tuttawat olemas, kuid nendega ei ole ma weel kuigi palju läbi käinud ja, teiseks, ei leia ma nende seast ühtegi kohast, kellega wõiksin wähe wabamalt rääkida. Kõik on nii üks-

Luised ja teistsuguste waadetega inimesed, nii et nendest ükski minu nõuetele ei wasta, ja selle tagajärjel ei ole ka minul mingisugust huwi nendega sõprust soetada."

"Kas siis mina rohkem teie nõuetele wastan?" küsisin ma, et tema arwamist minu kohta teada saada.

"Teie olete rohkem tähelepanija ja suudate ajaga sammu pidada, ning meie waated elu kohta lähewad rohkem ühte, kui teiste tuttawatega", wastas ta, kuna ise puhastatud seeni sülest korwi tõstis.

"Meie ei ole weel nõnda kawa teine teisega tuttawad, et teaksite, kui palju meie waated kokku lähewad, ja siamaani ei ole me weel kõikide ainete üle mõtteid suutnud wahetada", wastasin ma, tõustes istukile.

"Praegune otsus on ainult seniajase tutwuse tagajärjel tehtud!" lausus ta, minu otja waadates.

"See on praegune otsus, kuid mõne päewa pärast wõite teistsugusele arwamisele jõuda!"

"Siamaani ei ole ma weel ühtegi otsust esimese tutwuse järele teinud. Ma otsustan alles siis, kui mul isiku waadete kohta kindlamad teated on kogutud, ja siamaani ei ole minu arwamised mind weel petnud."

"Wõib olla, et nüüd sattufite oma arwamistega eksiteele, sest korra peab ikka esimene kord olema", ütlesin ma, et juttu selle aine üle pikendada.

"Wäga wõimalik, et mõnest küljest ennaft petnud olen, kuid siiski loodan, et ma oma eelarwamistele kindlaks wõin jääda. Inimene wõib nii mõneski

arwamises petetud saada, kuid oma praegust otjust olen ma ainult läbielatud nähtustest järelanud", wastas ta, ülesse tõustes.

„Oleks väga rõõmustaw, kui meie waated ikka kofku sünniksüd ja meie tutwus selle läbi kannatada ei pruugiks. Palju kergem on siis ilmast läbi tulla; kui inimesel mõni südameföber olemas on, kellega ta wahel oma muret ja rõõmu jagada wõib. Loodan, et meie tutwus mitte niipea purustatud ei saa ja et meie seda iga päewaga kõwendada jõuame“, ütlesin ma, kuna sealjuures ka püsti tõusin.

„Aeg on hakata koju minema. Olengi natukene kauaks juba ära jäänud ja päikene hakkab peagi looja wajuma“, ütles ta, seenekorwi kätte wõttes, kuna ise kleidi külge kinni hakanud puru maha raputas.

„Nüüd lubage korw minu kätte, sest teie kandsite teda kõik see aeg“, ütlesin ma, tema käest korwi ära wõttes.

Peagi jõudsin tee peale välja ja hakkasin alewi poole sammuma. Olime umbes paar wersta alewist kaugele tulnud. Walisime kõige otsema tee, et rutemalt koju jõuda.

Tee peale jõudes, tulid meile paar tutawat wastu, teretasid ja waatasid meile mitu korda weel tagant järele.

Allewi wahela jõudes, wõttis ta korwi oma kätte ja ütles naeratades:

„Need seened jääwad nüüd minule, kuid järgmine kord lähme teile korjama, ja siis toome hulga rohkem. Olete nõus?“

„Ja!“

„Homme peale lõunat lähen ma raudtee peale jalutama ja, kui teil waba aega juhtub olema, siis loodan teid seal näha!“ ütles ta, jumalaga jättes.

„Jumalaga, kuni homseni!“ wastasin ma, ning hakkasin edasi sammuma.

Et weel wähe wara koju oli minna, siis otsustasin sõbra poole sisse astuda. Ei olnud teda enam mõnel ajal näinud ja praeguse meeolelu juures oli tahtmine temaga mõni sõna rääkida.

Sõber oli kodus ja wõttis mind suure imestusehüüdega wastu, kuna ta sealjuures finise pliiatsiga kolm risti ukse peale tegi.

„En' näe, ka meie kosjakandidat wälja ilmunud. Mõtlesin, et sind enam nii pea näha ei saa. Sipler ju kõrwuni armastuses ja sellepärast ei ole enam aega sõpru waatama tulla!“ ütles ta, minu kätt pigistades.

„Mis lori sa ajad?“

„Lori. Kas see mõni lori on, et sa igal õhtul „kuninganna“ pool käid ja tema sinu juures. Urwad, et mina sellest midagi ei tea? Terwe alew räägib ainult sinust ja „kuningannast“, kuid sina ütled, et ma lori ajan.“

Püüdsin küll seletada, et midagi sellesarnast pole, kuid sõber naeris mind lihtsalt wälja ja küsis, millal pulmad olla.

„Midagi sellesarnast minul kawatsusel ei ole ja meie praegune tutwus on ainult ajawiite peale rajatud“, wastasin ma, kõrwale puigeldes.

Sõber teatas, et temal olla mõte lähemal ajal ära linna elama asuda, sest alewi elu olla tema tarwis liiga kitsas. Pealegi olla tal linnas koht walmis waadatud ja tulewal nädalal pidawat ta juba uude teenistusesse astuma.

Soowisin talle selleks õnne ja hakkasin minekut tegema, sest aeg oli kojuminemiseks kohane.

Toast lahkudes hüüdis ta mulle weel järele:

„Waata ette pois, et sa õnge otša ei sattu!“

Pühapäewal läksin määratud ajaks raudtee peale, et seal temaga kokku saada, kuid ta oli juba oma tütreaga kohal. Ütles enese umbes pool tundi jalutanud olewat ja olla juba arwamisel olnud, et mina ei tule.

Täna paistis ta jutuajamises wähe kinnisem olewat kui eila. Niisama puudus tal ka eilane rõõmus meeleolu.

Rodus mõtlesin talle kohe oma armastust awaldama hakata, aga kui ma kohale olin jõudnud, liikkasin selle õhtu peale edasi. Otsustasin õhtul enne kojuminemist korraks tema juurde sisse astuda ja sellepärast oli mul tahtmine täna jalutamist waremalt lõpetada, et oma asjaga rutemalt lõpule jõuda.

Olin selles kindlas arwamises, et ta kuigi kaua ei hakka minu ettepanekule wastu waidlema ja peagi alla annab. Et ta minu kohta teistsugusel arwamisel oli, kui teiste meeste kohta, seda oli ta mulle eila ise ju tõendanud.

Tema tänane olef paistis mulle natufene wõõras olewat, weel kordagi ei olnud ma teda niisuguses olekus näinud ja sellepärast pani see mind tahtmata järele mõtlema. Just täna pidi ta niisuguses meeleolus olema. Just täna, kus minul nii ülitähtis samm ees seisis, kuid lootsin tema tuju kudagi moodi parandada, sest õhtuni oli aega weel küllalt.

Olime waitides juba hulga maad mööda raudteed edasi sammunud. Laps oli meist tükki maad ette jõudnud ja noppis raudtee kraawi kaldal kaswawaid lillesid.

„Waata ette, Maimo, et sa kraawi ei kuku“, hüüdis ta lapsele.

Just kui kiuste ei leidnud ma täna kohast ainet, millest oleks wõinud kõnelema hakata. Et kudagi seda piinlikku waitust lõpetada, otsustasin ükskõik millest kõnelema hakata.

„Hea, et teie täna enesele mantli selga olete pannud, ilm ei olegi nii soe, kui toast wälja waadates paistab. Mõtlesin ka ilma palituta wälja tulla, kuid nüüd oleks arwatawaste külm olnud“, alustasin juttu.

„Sügisel on juba käes ja sellepärast ei wõi nüüd enam ilma üliriideta wäljas käia. Täna wu tuleb meil sügisel arwatawaste natufene waremalt: kõik puud hakkawad juba kollaseks minema ja peagi on lehed langenud ja talw ukse ees. Tulewad jälle pikad pimedad ja igawad õhtud, siis ei ole kudagi moodi wõimalik aega mööda saata, kui ainult

raamatute abil", wastas ta, ilma et kordagi minu otša oleks waatanud.

„Teil on wähemalt laps olemas, kellega wõite aega mööda saata, kuid mina pean kui mutt wagusalt koopa sees elama. Peale poolpimeda perenaise ei ole kedagi olemas, kellega wõiks aega wiita. Lapsed, kes koolimajas asuwad, elawad teine pool koolimaja otšas ja nendest mul midagi kasu ei ole. Päewal saab neid küllalt näha ja õhtul puudub tahtmine nendega aega wiitma minna.“

„Aga suwel on teil selle eest jälle waba elu ja wõite sinna minna, kuhu aga soowite.“

„Suwefuud on kooliõpetajale lõbusamaks ajaks, siis on täieline wõimalus ise enesele elada, kuid see aeg on nii üürikena ja lähed peagi lennates mööda. Rewadel saime meie tuttawaks ja nüüd on juba augustikuu käes. Paistab, nagu oleks meie tutwus ainult mõned nädalad kestnud“, ütlesin ma, et kõneainet meie tutwuse peale juhtida.

„Meie paarikuune tutwus on sügawam, kui teiste mitmeaastane sõprus!“ wastas ta, naeratades minu otša waadates.

„Ma ei leia selle kudagi moodi rohkem sügawama olewat — wähemalt teie poolt mitte“, wastasin ma, et tema arwamist meie wahekorra kohta teada saada.

„Mõned inimesed tunnewad ühte teist juba aastate kaupa, kuid nad ei ole selle aja jookšul suutnud nii hästi teine teist tundma õppida, kui meie!“

„Mina teid küll selle aja jooksul ei ole suutnud põhjalikult tundma õppida ja, teiseks, on naisterahwaid wõimata nii lühikse aja sees enam peenemalt tundma õppida. Mõne naisterahwaga tuleb enne aastate kaupa ühes elada ja siis ei wõi weel kindlaste tõendada, et sa teda läbi ja läbi tunnud.“

„Seda wõib nende naisterahwaste kohta ütelda, kes oma awaldamistes rohkem kinnisemad on, kuid mina olen oma arwamisi alati awalikult wälja ütelnud, olgu nad nii head wõi halwad kui tahes.“

„See olete ainult teie!“

„Kas teie siis teiste minu taoliste naisterahwastega elus weel kokku puutunud ei ole?“ küsis ta, sõrmega oma peale tähendades.

„Ei. Olen seniajani naisterahwastega wähe tegemist teinud!“

„Seda olen ma teie olekust juba märkanud, kuid huwitaw oleks teada, mispärast teie ennast seniajani naisterahwastest eemal olete hoidnud?“

„Ei ole weel tänini kohast naisterahwast leidnud, kellega oleks wõinud lähemat tutwust teha. Kõik, kelledega ma siamaani kokku olen puutunud, on nii wastumeelsed olnud, et nad minus mingisugust huwi ei ole suutnud äratada.“

„Aga minus olete siis huwi leidnud?“

„Ja!“

„Mis küljest ma siis teistest naisterahwastest huwitawam olen?“ küsis ta, mulle terawalt filma waadates.

„Teie wabama ja otskohesema oleku pärast!“
wastasin ma kindlasti.

„Mis küljest ma siis wabam olen, kui teised
naisterahwad?“ küsis ta uuesti.

„Teie ei paenuta ennast mitte seltskondlise arwa-
mise alla ja ei nõua mitte neid seltskondlisi wiisa-
fuse reeglisi taga, mis teised enam-wähem haritud
naisterahwad meesterahwastelt nõuawad. Ka wõib
teiega teatud ainete üle palju wabamalt rääkida,
ilma et sealjuures filmi maha pööraksite.“

„Seltskonna otsuse alla ma ennast siamaani
weel paenutanud ei ole ja misugusel arwamisel
seltskond minust on, on mulle üks kõif. Suudan
ise oma üle piiri pidada ja tean, mis ma enesele
lubada wõin wõi mitte. Tuleb keegi mulle mõnes
asjas etteheidet tegema, küll ma siis tean, misuguse
wastuse ma annan. Olen siamaani kõif awalikult
toimetanud ja ei pruugi kellegi ees oma filmi maha
lühia, liiategi weel mõne alevi elaniku ees, kes kätte
all igasugu mustust on walmis korda saatma. Elan
ise enesele ja teiste arwamised minu kohta — olgu
nad nii head kui tahes — on minu filmis null!“
wastas ta weidi äritatult.

Maimo tuli jookstes meie juurde ja näitas
liblikat, mis tal korda oli läinud kinni püüda.

„Sa ei tohi looma piinata, waid pead ta kohe
lahki lastma!“ ütles ta lapsele.

Laps täitis kohe käsku, kuid wigastatud loom ei
suutnud enam lennata.

„Nii on tal fergem!“ ütles ta, liblikele jalaga peale astudes.

„See, kui inimene juudab nii külmawereliselt seltskonna arwamise peale waadata. Tunnen inimesi, kes endid täiesti seltskonna otjuste alla paenutawad ja püüawad niimoodi elada, kudas see seltskonnale meeldib. Wiimast kui sammude, mis nad elus astuwad, arwawad nad enne ette, kas seltskond saab sellega rahul olema.“

„Neil inimestel on raste elust läbi sammuda!“

„Wõimata on kõikide tahtmiste järele elada. Mida rohkem inimesi sinu tegewuse järele walwawad, seda raskem on nende tahtmise täita. Mida üks heaks kiidab, seda laidab teine, ja nii on päris võimata kõiki oma elamisewiisidega rahuldada.“

„Niisugused inimesed omas elus kuigi kaugele ei jõua, ennem saawad nad wanaks ja kõdunewad ära, kui nad oma elu eesmärgile jõuawad, kui neil üldse elus mingisugust eesmärki olemas on.“

„Minu elukutse on ka üks niisugustest, mis nõuab, et ma pean seltskonna arwamist kuulda wõtma, ja et ma neid arwamisi elus juba küllalt kuulda ning tunda olen saanud, siis otjustasin kõigi nende arwamiste peale käega lüüa ja iseenele heaks arwamise järele elama hakata ning siamaani ei ole weel keegi mulle mingisuguse asja üle etteheiteid tegema tulnud ega saa ka arwatawaste tulema.“

„Aga mina olen seda juba tunda saanud!“ ütles ta ükskõikselts.

„Mis asjas nimelt?“

„Nimelt sellepärast, et ma siinsete naisterahwaste huwide kohaselt ei elawat, ja see oli kõik!“ wastas ta naeratades.

„Misjufusest küljest teie nende huwidele ei wasta!“ küsisin ma uuesti, sest see hakkas mind huwitama.

„Sihtselt sellepärast, et ma ei wõtawat nende jutuajamistest osa ja käiwat peaaesjalikult ainult meesterahwastega läbi. Pealegi ei huwitawat mind põrmugi teiste inimeste perekondline elu ja ma olla nii mõneski asjas palju finnisem, kui ükski teine alevi naisterahwas. Sealjuures pajatati mulle midagi minu isiklisest uhtusest wõi paremaks pidamisest, ning sellepärast ei tahtnud ma teiste omasugustega läbikäimist pidada. Ma waadata rohkem siinsete haritlaste, kui tööliste peale ja püüda ainult esimeste kilda ennaft hoida. Weel palju muud sellesarnast heideti mulle ette, kuid kõike ei ole mul enam nii selgeste meeles.“

Aeg oleks juba ammu koju minemiseks kohane olnud, kuid huwitawa jutu tagajärjel ei pannud meie seda sugugi tähele. Seal tuli wäikene Maimo meile ise appi ja hakkas koju kippuma, sest tema kõht olla tühjaks läinud ja ta tahta süüa ning ühtlasi olla ta käimisest ära wäsinud.

Pöörasime ümber ja hakkasime alevi poole tagasi minema. Et last mitte käimisega enam waewata, wõtsin ma ta oma sülle ja ta oli sellega kaunis rahul.

„Teile näikse laste kandmine õige meeldiwat!“ ütles ta, lapse kleiti kohendades, mis süllewõtmise tagajärjel natufene ülesse oli kerkinud.

„See on ju minu elukutse!“

„Kuid nii wäikese juures mitte!“

„Wäiksed on armsamad kui suured“, wastasin ma.

„Kas kõik wäiksed?“ küsis ta uuesti.

„Minult siis, kui nad puhtad ja korralikult kaswatatud on!“

„Oleme ise ka korra piisikesed olnud, kuid kahjuks ei mäleta enam, kui puhtad“, ütles ta naerulisel näol.

„Sellekordne puhtus rippus wanemate hoolitsemisest ära. Olid meie wanemad eeskujulikud ja puhtad, siis oli see kord ka meie juures maksew.“

„Mina kaswasin talu tares ülesse ja, kui ma nüüd selle elu peale tagasi waatan, paistab see nii räpane ja must olewat, et tahtmata külma wärin üle ihu jookseb“, ütles ta, kuna sealjuures keha wäristas.

„Maa elus on raske laste puhtuse järele walwata, liiategi weel siis, kui neid ühes perekonnas rohkem kui üks juhtub olema. Tean seda omaist käest, olen ka külas sündinud ja ülesse kaswanud“, wastasin ma.

„Ulewi elu ma küll praegult mingisuguse hinna eest külla elu wastu ümber ei wahetaks. Suwel elasin küll maal, kuid sügisel ja talwel on see elu päris wõimata. Mitte maa töö raskus ei ole selle põhjusets, waid see töötamine porisel ja wihmasel

ajal on nii wastif, et ihu küljes enam ihtegi puhast kohta ei ole. Kuid fiiski leidub inimefi küllalt, kes linna elu selja taha jätawad ja uuesti maale tagafi pöörawad.“

„Linna tööstuses on ka küllalt mustust olemas ja seal leidub palju raskemat tööd, kui põllutöö on, kuid seal ei tule ilmasi nii sügawa pori sees tallata kui maal, wäljaarwatud mõned üffifud tööstuse harud.“

Rääkisime weel palju linna ja maatöölifite wahekorraft ja mõnes asjas läffid meie waated selles asjas üksteifefst lahku ja tõusif pisifene waielus.

Et rutemini koju jõuda, fiis keerasime raudtee pealt kõrwale ja läffime läbi metsa, seft tee alewifse läheb läbi patfu põliffe metsa.

„Subage nüüd Maimo minu sülle, seft teie olete juba kandmifefst wäffinud!“ ütles ta ja püüdis last oma sülle wõtta, kuid ma ei lasknud seda sündida.

„Teie olete teda küllalt kanda saanud ja täna peate selle löbu minule jätma!“ ütlesin ma edafi sammudes.

„Kui see teile raskust ei sünnita, waid selle asemel koguni löbu walmistab, fiis wõite teda kuni korterini kanda,“ ütles ta järele tulles.

Läffime natufene waffides edafi.

„Kui mul nädala sees waba aega juhtub olewat ja mõrda uut tööd juurde ei tooda, fiis lähme ühel päewal jälle seenele. Siis korjame teie tarwis seeni, seft möödaläinud korral olin ma nii häbemata ja

wõtfin, ilma et teie käest luba oleksin küsinud, kõik seened enesele.“

„Naisterahwastel on ikka eesõigus!“ wastafin ma naeratades.

„Kuid igas asjus mitte!“

„Nimelt misugustes mitte?“

„Wähemalt peaks kõigis asjades ühesugune õigus olema, kuid meie seltskonna reeglite järele on ainuõigus ainult meesterahwastele antud. Nii mõnegi asja otsustamises wõi teostamises peaks naisterahwastel samasugused õigused olema, kui meesterahwastel.“

„Teie pidite mulle wastama, misugusel alal on naisterahwastel seltskonna elus õigused kitsendatud, kuid ei andnud mulle selle peale wastust“, ütlesin ma uuesti.

„Kui ma teile selle peale praegult wastama peatsin, siis lähaks meie jutuajamine selles asjas kaunis pikale. Seine kord, kui jälle kokku saame, wõtame selle küsimuse läbirääkimise alla“, wastas ta puigeldes.

„Uga mispäraft mitte täna?“

„Oleme juba warsti kodus ja sellepäraft ei maksa meil seda küsimust täna enam läbirääkimise alla wõtta.“

Maimo oli oma käe minu kaela ümber pannud ja uinus rahulikult sügawat und. Metsa tee oli juba ära lõppenud ja nüüd sammusime alewi uulitsat mööda edasi. Mõnigi wastutulija waatas

meile naeratades otja, kuid see ei awaldanud minu peale mingifugust mõju.

Õudsimetema korteri juurde ja ma tahtsin last tema sülle anda, kuid ta ei wõtnud wastu.

„Kui teie Maimo oma süles magama olete uinutanud, siis peate teda ka woodini kandma ning tuppa tulema!“ ütles ta, toa ust lahti tehes.

Tuppa astudes panin ma magawa lapse woodisse, kuna ise woodi ette seisma jäin.

„Wäljast fiske tulles on tubane õhk nii raske ja kinnine!“ ütles ta akent lahti tehes.

Õeste tunduski toas nagu õhust puudus olewat ja palju kergem oli hingata, kui wäljast waba õhku fiske hakkas woolama.

„Kui teil enam kufagile minemist ei ole, siis wõtke palitu seljast ära ja jääge siia aega wiitma?“ ütles ta, kuna sealjuures käega riidewarna peale tähendas.

„Täna olen weel waba, kuid nädala pärast tuleb juba kooliga algust tegema hakata“, wastasin ma, palitut seljast wõttes.

Wõtsin tema wastu asuwa waba tooli peale istet, ja nii oli minu lootus tänaseks siiatulemiseks palju paremine korda läinud, kui seda arwanud olin.

Warsti tõusis ta püsti, wabandas, et mind natukeseks ajaks üksinda peab jätma ja läks uksest wälja.

Wõtsin tema tagajituleku korral oma ettepanekuga esineda, sest paremat aega selleks enam küll ei leiduks, pealegi oli ta nüüd juba kaunis lõbusas meeleolus

ja nii lootsin ma, et ta minu ettepaneku vastu võtab. Natukene raske on küll kosja ettepanekuga algust teha, kuid otsustasin seda külmawereliselt ja ilma mingisuguste kõrvalkaldumisteta teha. Täna pidi meie waleford lõpulikult ära otsustatud saama.

„Kui teil midagi selle vastu ei ole, siis sööme täna seltsis õhtust“, ütles ta, tупpa astudes ja toolile istudes. „Midagi head mul lauale panna küll ei ole, kuid sellejuures peame praegust eraforralist rasket aega tähele panema, kus meid igasugused puudused ümbritsewad,“ jätkas ta rääkimist edasi.

„Müüid peab kõigiga rahul olema, mis käes on, sest walida ei ole midagi!“ lisasin ma tõendusets juurde.

Peagi oli laud kaetud ja asufime sööma. Niihästi temal kui ka minul paistis jalutamise tagajärjel hea isu olema.

„Minu juures söömise ajal sundimist ei ole ja sellepärast olete ise sunnitud selle järele walwama, et nõnda palju sööte, kui tarwis tunnete olewat. Loodan, et sellest meie kahele peaks jatkuma ja häbeneda ei maksa siin midagi“, ütles ta, liha lahti lõigates.

„Sööd sa palju wõi wähe, kuid kõhutäie oled ikka wõlgu. Parema juba siis kõht tugewaste täis süüa ja alles siis wõlglasena lahkuda“, lisasin ma naljatades juurde.

Restis mõneminutiline waitus. Minult nugade ja kahwlite töötamist oli kuulda. Et seda waitust lõpetada, alustasin juttu.

„Kas teie ise enesele süüia walmistate, wõi on teil keegi inimene, kes seda teeb?“

„Ise!“ wastas ta.

„Teil jääb siis töötamiseks koguni wähe aega üle, kui ise kõiki majapidamist peate tegema“, küsisin ma uuesti.

„Siitamaani olen omaga rahuloldawalt wälja tulnud, alguses oli küll natufene raske, kuid nüüd ei ole enam wiga. Laps on juba suurem ja ei tarwita enam nõnda palju aega kui ennemalt. Minult pesu olen lastnud wäljas pesta, sest see tuleb palju odawam, kui ma seda ise peaksin tegema hakkama.“

Lõpetasime söömise ja ta hakkas lauda ära koristama.

„Maimo läks ilma söömata magama, nüüd pean tema jaoks walmis panema!“ ütles ta, lapse tarwis toitu taldreku peale tõstes. „Praegult ma teda küll ülesse äratama ei hakka, annan talle siis süüia, kui ta ise ülesse ärkab.“ Sealjuures wiis ta taldreku wäikse laua peale woodi juures.

Warsti oli laud koristatud ja, tuppä tagasi tulles, wõttis ta uuesti laua äärde istet.

Otsustasin oma asja nüüd ette kanda. Tõusin püüsti ja läksin tema ette. Rätt tema õlale pannes, hakkasin weidi kogeledes rääkima:

„Magu teie teate, olen ma poisimees ja et seda elu wähe lõbusamaks teha, otsustasin naist wõtta. Olen siitamaani hoolega neiuid filmas pidanud, kuid tänini ei ole weel ühtegi leidnud, kes minu huwisid

suudaksid rahuldada. Kui ma teid esimest korda nägin, siis tõusis minu mõttes niisugune arwamine, et ainult teie see olete, kes mind sellest wõib wälja awitada. Sellepärast otjustasin ma teile täna oma arwamist teada anda ja ühtlasi teie otjust teada saada.“

Olin oma ettepaneku nõnda ette kannud, kuidas kawatzenud olin ja jäin waikselt wastust ootama.

Ta waatas mulle natukene kohkunult otsa ja küsis siis naeratades:

„Miks siis just minu, kui lapsega lese peale teie pilk peatama jäi, kuna alewis noori ja jõukaid tütarlapsi küllalt olemas on!“

„Kuid minule ühtegi kohast!“ ütlesin ma jutu wahele.

„Teil on siis liiga suur nõudmine oma tulewase abikaasa kohta, et ükski neiu neid täita ei suuda, ja lapsega leses leiata teie nüüd kõik need nõudmised kehastatud olewat ja olete walmis seda koormat omale kaela wõtma“, ütles ta püsti tõustes.

Nii seifime mõne filmapilgu. Warsti wõttis ta tooli peal teine pool lauda istet, kuna mind istuda palus.

„Nii siis olen ma teile oma asja ette kannud ja ootan teilt nüüd wastust“, küsisin ma uuesti, et ometi korra asjaga lõpule jõuda.

„Teil on siis ikka kindel mõte mind kofida!“

„Ja. Mis lapsesse puutub, siis püüan ma tema eest niisama hoolitseda, kui oma lapse eest, ja midagi

ei ole ma ilma jätele mõtlemata ette võtnud",
püüdsin ma täienduselt juurde liisada.

"Kui teie just praegult minu otsust teada tahate
saada, siis teatan, et ma teie soovide mitte täita ei
saa, ega teie abikaasaks saada ei või."

"Eh! muudate enda otsust veel?"

"Ei ilmaski!"

"Uga mõne päeva või nädala pärast?"

"Ka aastate jooksul mitte!"

"Jäate enda otsuse juurde kindlas?"

"Ja!"

"Kas ma võiksin teada saada, mis pärast teie
minu ettepanekut vastu ei võta? Eh! on mul
mõnesugused puudused juures, mis teile mitte ei
meeldi, kuid mida veel võimalik parandada oleks?"
küsisin ma, et enam selgusele jõuda.

"Mitte ükski inimene ei ole puudustest waba ja
kõige vähematki põhjust ei ole mul teile etteheidet
teha. Olen sellepärast teiega tutvust alal hoidnud,
et teie siin alevi ainus inimene olete, kellega mul
võimalik on rohkem läbi käia ja rääkida. Teie
abikaasaks, nagu ma juba tähendasin, ma küll saada
ei või, see oleks niihästi teie kui ka iseenele elu
hävitamine."

"Mina pean abielu loomaks eluks, kuna teie
seda elu hävitajaks nimetate", ütlesin ma, sest mulle
pajstis wiimane ütetus natuke segane olewat.

"Nimelt sellepärast elu hävitajaks, et meie kuigi
kaua ühe teise huwifid kaitsta ei suuda, waid warsti

ühe teisest ära tüdineme“, ütles ta, seljakile tooli leeni najale lastes.

„Aga ometi olete teie ennemalt abielus olnud?“

„Kuid selle teadmiseega, et ma warsti sellest kütkest wabastatud saan!“

„Teie läksite siis selle teadmiseega mehele, et teie mees warsti ära sureb!“

„Ja!“

„Mis mõttel teie siis üleüldse mehele läksite, kui juba enne pulmi tema surma ootasite?“ küsisin ma, sest see asi paistis mulle nii naljakas ja kahtlane olewat, et ma kudagi moodi tema waadetest aru ei suutnud saada.

„Sihtselt sellepärast, et aga naiseks saada!“ ütles ta naeratades.

„Teie peapüüie seisis siis ainult selles, et aga tüdrukü nimest lahti saada, kuid sellega petsite enda abikaasjat“, ütlesin ma.

„See aeg mis ma temaga abielus olin, olin ma talle korralik naine ja üheski asjas ei wõinud ta mulle etteheidet teha. Enne surma seletasin ma talle kõik ära, mispärast ma üleüldse olin abielusse astunud, kuid tema ei mõistnud minu tegewust sugugi hukka“, ütles ta natufene äritatult.

Ra mina äritasin ennast natufene, kuid suutsin enese üle walitseda. Püüdsin nüüd asjale niisuguse kaju anda, nagu ei oleks sellel kosimiseega midagi ühist, waid nagu ajaksime meie lihtsalt abielu küsimusest juttu.

„Ragu ma aru saan, on teile minu abieluse astumise lugu ikka veel tume ja sellepärast püüan ma seda vähe pikemalt seletada“, alustas ta uuesti: „Ma läksin ainult sellepärast mehele, et wanatüdrukü nimest lahti saada, sest praeguse seltskondlise korra juures waadatakse wana tüdrukü, kui mõne alamal astmel seiswa naisterahwa peale. Et sellest seisu-korrast wälja peaseda, otsustasin mehele minna. Bean juurde tähendama, et ma siis veel noor olin ja seltskondlisi arwamisi kuulda wõtsin. Tüdrukü põlwes oli minul kosilasi mitu tükki, kuid ma lükkasin kõik nad tagasi, sest et ükski nendest minule ei meeldinud. Kui ma temaga tuttawaks sain“, sealjuures tähendas ta käega seina peal asuwa mehe pildi peale, „ja ta mulle kosimise ettepaneku tegi, siis wõtsin ma selle ettepaneku wastu, sest et tema mulle kõige rohkem nendest meeldis. Juba siis oli ta tiisikusjes haige ja ta ise lootis terweks saada, aga mina olin wastupidisjel arwamisjel. Ma ei wõi ütelda, et ta kudagi moodi minu wastu halb oleks olnud, kõik mis ma tahtsin ja himustasin, seda püüdis ta mulle muretseda ja üheski asjus ei wõi ma temale sellepärast etteheidet teha. Ragu ma juba enne pulmi ette olin aimanud, et abielu õnn kuigi kaua ei wõi kesta ja nii läks see ka meie juures peagi täide.“

Ta tõusis toolilt ülesse ja käis mõned korrad tuba mööda edasi-tagasi ja jatkas oma jutustamist natufene äritatult edasi.

„Juba teiste inimeste abieludest olin ma tähele pannud, et abielu õnn kuigi kaua ei püüsi. Mõnede juures kestab see ainult mõne nädala, kuid üle kolme-kuulist õnneaega ei ole ma veel siamaani näinud. Et see minu juures niisamuti saab kestma, selle peale olin ma kindel, ja sellepärast oli ka minu igatsus nii lühikese abielu järele, kui wähegi wõimalik. Inimesed astuwad abielusse, ilma et nad sealjuures abielu tagamõtteid pikemalt läbi püüaksid kaaluda. Nad on wist alati sellel arwamisel, et pika peale suudab kõigega ära harjuda. Kui alles pruut ja peigmees ollakse, siis ei panda teine teise halbu külgesid tähele, ja kui mõni kõrwaline isik juhtub nende peale tähelpanemist juhtima, siis waadatakse selle kui wahetükkija peale. Nimelt ollakse selles kindlas arwamises, küll abielu suudab kõik heaks teha. Kuid abielus on lugu hoopis teisiti. Neid wigasid, millede peale ennemalt kõige vähematti tähelpanemist ei pööratud ja mida sugugi teada ei tahetud, tuleb abielus olles iga päewaga ikka rohkem ja rohkem juurde. Just need saawad komistusekiwideks abieluteel, ning iga päew, mis abielus mööda saadetakse, pillab ühe wõi rohkem kiwi tee peale. Alguses ei tunne abielusse astujad teine teist rohkem põhjalikumalt, kuid kooselamise läbi saab wiimane kui urgas inimese hinges läbikatsumise alla wõetud. See, mis ennemalt nii pisikene paistis olewat, paisub nüüd ülepeasemataks kõrgeks mäeks. Hakatakse mõlemilt poolt wigasid ja puuduseid otsima ning püütakse wastamisi etteheiteid

teha ja kõige selle tagajärjel muutub elu iga päewaga
ikka rohkem ja rohkem wäljakannatamataks. See
on, kui neid wigasid hakatakse päewawalgele tooma,
kuid enamalt jaolt hoitakse nad hinge taga peidus
ja see muudab wahetorra weel halwemaks. Wahel
on tähtsuseta asi ees ja sellest saaks kerge waewaga
ütle, et seda aga salajas hoitakse, siis muutub ta
lõpuks nii suureks, millest ülepeasemine ainult koku-
põrkamise läbi wõimalik on. Lõpuks hakatakse ühe
teiselt wigasid otsima ja neid leitakse rohkem kui
tarwis. Juba ei ole üks kui teine asi omal kohal
ja iga niisugune juhtumine halwab abielu. Wiimaks
hakkab mees naisele lohakuses etteheiteid tegema, on
korra lapsed majasse asunud, siis muutub ka naine
lohakamaks. Mees hakkab naisele teiste elu eeskujuks
tooma — olgugi et see sugugi parem pole — ja
muudab sellega naise elu pörguks. Nii wõtab wastikus
majas aset ja selle tagajärg on alatine riid ja tüli.
Niisama püüawad jälle naised meestele wastu
töötama hakata ja sellega ongi abielu õnnel lõpp
peal. Kui mees enesele enam mujalt löbu ei leia,
siis hakkab ta seda kõrtsist otsima; mõni hakkab jälle
teise naise wõi tüdrukuga keelatud sõprust pidama,
ja sellega on abielu häwitatud. Kõige selle tagajärjel
on naine sunnitud toas istuma ning laste järele
walwama. On naine hakkaja, siis muretseb ta enesele
ka mõne ajawiite, sellega ta wõib aega wäha
lõbusamalt mööda saata, kuid niisugused asjad ei
suuda kuigi kaua warju kätte all püsida, warsti on

nad awalifuks tulnud, ning selle tagajärg on jälle riid. Mõnedel muutub elu peale pulmi kohe wastifuks, kuid nad suudawad seda wälja kannatada ja ootawad nõnda kaua, kuni surm ükskord neid sellest kütkest tuleb peastma. Nii toowad inimesed wastamisi ohwreid ja muudawad ise eneste elu maapealsfeks põrguks. Kes rohkem hakkajad on, need muidugi lööwad abielu peale käega ja elawad nii edasi, kudas neil lõbusam on, kuid niisuguste inimeste protsent on wäikene."

Ta peatas natukene, jäi minu ette seisma, waatas mulle terawalt otja ning hakkas siis jälle edasi jututama, kuna tal paled sealjuures õhetama löid.

"Minuga oli lugu just niisamuti. Ma teadsin juba ette ära, et ma oma mehega koos elada ei suuda. Alguses läks kõik kaunis lõbusasti, kuid see kestis ainult mõne nädala. Ma püüdsin küll kõik korralikult täita, mis minu kohus oli, kuid ikka tuli juhtumisi ette, mis nurisemiseks põhjust andsid. Iga niisugune nurisemine tõstis ainult wastifust minu hinges tema wastu elule, ja mis korra seal maad oli wõtnud, sellest enam kudagi moodi wabaneda wõimalik ei olnud. Ma püüdsin kõike seda ära kannatada, sest ma teadsin, et see kuigi kaua niimoodi ei saa edasi kestma, sest et surm meie wahel warsti asub ja selle elule lõpu peale teeb. See wastifus wõi jälkus läks iga päewaga ikka suuremaks ja suuremaks, ainult siis suutsin ma wähe wabamalt hingata, kui teda toas ei olnud. Tuli ta aga tупpa, siis muutus

ka õht hingamisels raskels ja ma olin sunnitud afent lahti tegema, et wärsket õhtu sisse lasta. Oleks minu mees elujõuline inimene olnud, siis ei oleks ma küll sedagi aega suutnud temaga koos elada, aga et ma teadsin, et ta warsti surmale suigub, siis püüdsin ma weel nõnda kaua kannatada ja oodata, kuni surm meie wahetorrale lõpu peale teeb. Iga päewaga muutus elu wäljakannatamataks ja ma püüdsin nõnda palju kui wõimalik oli temast eemal hoida ning wõtsin selleks ka igasugused abinõud tarwitusele. Tema käis minuga küllalt õrnalt ümber, kuid siiski ei suutnud ma temaga kudagi moodi ära harjuda ja iga niifugune õrnuse awaldamine suurendas ainult wastikust. Kui ma tundsin, et emaks hakkam saama, siis püüdsin ennast tulewase lapse warju ära peita, et aga abielu kohustest peafeda. Muidugi sai tema selle läbi nii mõneski asjas piina tunda, kuid awalikult ma talle sellest märku ei annud, et ma teda ei sallin, ega temaga koos ei suuda elada. Peagi harjus ta sellega ära ja jättis mind rahule. Tuli aeg, kus ta enam woodist lahkuda ei jõudnud ja ma teda igas asjas awitama pidin. Kõike seda toimetasin ma hea meelega, olgugi et see wahel ülejõu käiwaks muutus ja et wäikene laps ka oma jagu aega enesele tarwitas. Juba tema põetamise ajal olin ma sunnitud enese tulewiku eest hoolt kandma hakkama, niisama nõudis ka tema minult ainelist abi ja kõike seda püüdsin ma hea meelega täita, et mitte tema wiimast filmapilku raskendada.

Tema põetamise ajal käisid teised inimesed meid vaatamas ja halatsesid minu ja väikese lapse pärast, et mis hakkame meie tema surma korral peale. Kui wastik see mulle kõik oli. See meelega oleksin nad kõik eemale saatnud, aga et nad minu abikaasa sugulased olid, siis püüdsin ma kõike rahulikult ära kannatada. Nende arwates oli naine olemus, kes ainult mehe kulul suudab elada ja keda mees on kohustatud toitma ning katma. Kui wastikud on minule niisugused inimesed ja nende arwamised. Neil ei ole elu kohta mingisugust eesmärki, nad püüawad ainult selle järele käia ning talitada, mis mees neile ette ütleb. Nad waatawad meeste, kui ühe käsikwa olemuse peale, ega ole neil mingisugust tahtmist ega püüdmist midagi eneste pea järele talitada. Ainult mehes näewad nad isikut, kes suudab perekonda ülewal pidada ja selle surma korral kõik kokku võib wariseda. Kui peata kannad joofsid nad minu mehe surma puhul ümber. Selle asemel et midagi furnu juures matmise tarwis korda seada, hakati minu tulewiku pärast halatsema. Mis oleksid nad siis teinud, kui see nende mees oleks olnud? Nad oleksid wist käja taewa poole ringutanud ning sealt enestele abi ja tuge alla paluma hakanud. Niisugused naised on meestele ainult raskuseks ja koormaks kaelas ja walawad tema hingesse teatud mõedul sappi. Praeguse aja naine peab tingimata ajatõrgusel seisma, ega tohi mees tema üle walitseja ega käsikja olla. Tuleb abielus ühe teise üle walit-

femiſt ette, ſiis on ſellega ka abielu õnn häwitatud. Wabal aluſel peab abielu rajatud olema ja kui ſee puudub, ſiis on abielus wõimata õnne leida.“

Nüüd peatas ta, astus mõned ſammud tagaſi ja läks ſiis tooli juurde teine pool lauda ning iſtus ſelle peale.

„Need olid minu waated abielu peale ja ühes ſellega olen ma püüdnud teile kõik ära ſeletada, mis mind mehele ſundis minema ja miſpärast ma ſeekord ſelle ſammu ette wõtſin.“

„Uga ometi on elus abielupaariſid küll ja küll olemas, kes õnnelikult elawad ja ſellepärast ei ole teie otſus mitte kõikide kohta maſſew“, ütlesin mina.

„Ma olen juba 30 aastat wana, kuid ſiitamaani ei ole minu ſilma weel ühtegi abielu paari puutunud, ſeda ma wõikſin õnnelikuks nimetada. Pealiſkaudſe waatamiſe järele wõib küll otſustada, et nad ei tea kui hästi elawad, kuid püüidke ſügawamat pillu nende perekondliſeſe eluſe heita, ſiis näete, et ſee õnn ainult wälisel küljel elab, kuid ſeespidi on kõik mäda. Needſamad wead ja puudused tulewad igalt poolt nähtawale, kuid ilma ees ſuudetakſe ſeda iluſtaſti kinni katta, et pealiſkaudſe waatamiſe järele ſeda täieſte õnneks wõib pidada. Siin majas elawad kuus abielu paari, kuid ühtegi nendest ei wõi ma õnnelikuks nimetada. Kõikides nendes perekondades walitſewad needſamad puudused, mis ma juba eelpool nimetaſin. Nende inimeſte hinges on tühjuſ maad wõtnud ja nad oſkawad ſeda teiſte inimeſte eeft

hästi warjata. Niisama tunnawad nad endi abielude üle piina, kuid suudawad seda enestele pidada, ega taha omi mõtteid teistele awaldada. Nad kannatawad selle abielu õnne all wist weel rohkem, kui mina omal ajal kannatafin, kuid nad suudawad seda eneste teada pidada. Nad häwitawad ise endid selle juures, wiiwad ise endid ohwriks abielu altarile, kuid ei suuda wõi osta seda elu parandada, wõi puudub neil selleks koguni tahtmine ehk julgus.“

„Teie otstate täna liiga karmilt abielu üle, kuid ometi peawad sellel elul omad head küljed ka olema. Teie olete esimene inimene minu elus, kes niisugust arwamist abielu kohta awaldab,“ ütlesin ma, sest et tema arwamised ja wäited minule kahtlased paistisid olewat.

„Elus wõib küll õnnelikka abielusid olla, kuid nende protsent on niiwõrd pisikene, et seda sugugi arwesse ei maksa wõtta. Esimesed nädalad wõi kuud peale abieluse astumist on küll õnnelikud, kuid pika peale muutuwad nad õudsemaks. Mida rutemine nad ühte teist suudawad tundma õppida, seda kiiremine hakkab elu alla mäge minema, ja kui ta korra weerema on hakanud, siis ei suuda teda ükski asi oma endistesse roobastesse tagasi tõsta. Mõni püüab küll seletada, et lapsed olla abieluse õnnetoojaks, kuid see arwamine on niisama ekslik, kui kõik nende arwamised abielu kohta. Minult abielu seowad lapsed kõwemine kofku, kuid piina ei

wähenda nad sugugi, waid aitawad seda koguni mõnest küljest suurendada.“

„Teie eitate siis abielu ja waatate selle, kui eneseohwerdamise peale“, küüsin ma.

„Teie tahate minu arwamist selle kohta teada saada, mispäraſt inimesed abieluſe astuwad. Enesearmastus on selle põhjuſeks ja igaiüks koſib ainult selle päraſt, et aga temal hea oleks. Mõlemad abieluſe astujad loodawad, et neil hea ſaab olema ja nii põhjened abieluſe astumine ainult lootuſes headuſe peale, kuid enamalt jaolt on ſee lootus ekſlik. Enesearmastus ſunnib inimeſi abieluſe astuma, aga mitte ligemiſearmastus, nagu ſeletuda püütaſe.“

Ta peatas ja waatas mulle mõttes otſa, kohendas oma juuſeid, mis natukene ſegamine olid läinud ning hakkas ſiis uueſti edaſi rääkima.

„Mulle tehtaſe tihti peale etteheiteid, et ma teiſte inimeſtega läbi ei käi. Mõni nimetab ſeda uhkuſeks ja on ſelles kindlas arwamiſes, et ma ei tahtwat alama rahwaga läbikäimiſt teha ja pidada ennaſt paremaks. Mul on wõimata teiſte inimeſtega läbi käia, liiategi weel mõne abielu paariga. Algufeſ, kui ſiiä elama aſuſin, puutuſin mõnedega lähemalt kokku ja mis ma nende eluſ tähele panin ja kuulſin, ſee ſundis mind ſellele läbikäimiſele lõppu peale tegema. Minu kuuldes hakkafiſ mehed naiſtele lohakuſes ja mõnes muuſ aſjas etteheiteid tegema ja alati püüiti mind eekujuks ſeada, et kudat minul

olla wõimalik kõige korralikult toimetada. Kõike seda oli minul piinlik wälja kannatada, sest naised hakkasid minu peale põlgawa pilguga waatama. Minus nähti abielu lõhkujat, sest et niisugune eestujuks seadmine nendele ei meeldinud, ja kõigi selle tagajärjel arwasin ma paremaks nendega mitte läbikäimist pidada, et keegi ei wõiks mulle etteheidet teha, nagu püüaksin mina nende abielu kuradiks olla“.

Ta tõusis toolilt ülesse ja läks keskpaika tuba ning hakkas jälle rääkima.

„Müüd olen ma teile enda waateid abielu kohta täielikult awaldanud ja ühtlasi teatanud, mispärast ma abielusse ei taha ega suuda astuda. Minu arwates on palju parem lesena edasi elada kui uueste mehele minna. Mehel olles pean ma niisamuti tööd tegema ja wahel weel rohkemgi, ja pealegi tuleb warsti aeg, mis selle elu wäljakannatamataks muudab. Ennast teise pärast ohwerdama hakata oleks lollus ja sellepärast arwan ma paremaks oma praegust elupõlwe mitte abielu wastu ümber wahetada.“

Ta lõpetas oma rääkimist ja jäi nagu wastust oodates minu ette seisma.

Kõik praegult kuulnud mõtted abielu kohta keerlesid segamine minu peas ringi, nii et ma kudagi moodi neid küsimust ühe teisest ära lahutada ei suutnud. Wastuwaidlemiseks puudusid mul tõendusjed, et tema poolt ette toodud wäiteid ümber lükata.

„Seie otsus on siis, mitte kunagi enam abielusse astuda!“ ütlesin ma mõne minutilise wahetaja järele,

kuna ise sealjuures tahtmatalt püüsti tõusin ja tema ette seisma jäin.

„Mitte kunagi!“

„Ka aja jooksul ei saa teie seda otsust muutama?“ küüsin ma uuesti.

„Ei!“ vastas ta kindlaste.

„Ja jääte enda otsuse juurde kindlaks“.

„Ja!“

Ma istusin uuesti toolile, kuna tema mõned korrad tuba mööda edasi-tagasi käis ja siis teine pool lauda istet võttis. Ta oli natukene äritatud, kuid, niiüd hakkas see juba lahkuma. Ka mina olin oma endise külmawereluse tagasi saanud.

Waiikisime natukene aega ja siis alustasin mina uuesti juttu.

„Kas olete niiüd minu peale pahane, et teile niisuguse ettepanekuga esinesin?“

„Ei. Ma aimasin seda juba ette ja sellepärast ei tulnud teie ettepanek mulle sugugi ootamatalt“, vastas ta rahulikult.

„Kas meie sõpradeks wõime edasi jääda?“ küüsin ma kindlalt ja rahulikult.

„Minult selle tingimisega, et teie oma tänast ettepanekut enam ei korda“, vastas ta.

„Ma ei saa seda enam tegema!“

„Teie ehk loodate seda aja jooksul kätte wõita, mis täna korda ei läinud, kuid selle peale ütlen ma, et see asjata lootus oleks. Niisamasuguse wastuse saan ma teile ka aastate pärast andma ja sellepärast

oleks kõige parem, kui teie kohe püüaksite ennast sellest mõttest wabastada. See, mis teil täna korda kätte saada ei läinud, seda sõprusega ega kawalusega teie ka ei wõida. Sõpradeks wõime meie küll jääda ja selle wastu mul midagi ei ole, kuid tänase mõttega mulle enam ärge läheneda püüdk. Olete sellega nõus, siis loodan ma teid weel tihti oma juures näha, sest heast sõbrast suudan ma palju rohkem lugu pidada, kui abielu läbi seotud mehest."

Ma tõusin toolilt ülesse ja läksin tema juurde. Panin jälle käe tema õlale, nagu seda alguses olin teinud. Waatasin talle natufene aega terawalt filmi, kuna minu rinnus torm möllas.

"Jääme siis jäädawateks sõpradeks ja olgu tänane wahejuhtumine peagi unustatud?" ütlesin ma weidi surutud healel, kuna käe wälja sirutasin.

Ka tema tõusis ülesse, waatas mulle kurwalt otsa, wõttis minu käe wastu ja surus seda tugewaste ning ütles siis rõhutud healel:

"Unustame kõik, mis täna on olnud, ja püüame tulewikus teine teisele head sõbrad olla. Hea sõber on elus wahel palju kasulikum kui . . ."

Ta istus toolile ja laks pisarat walguksid mööda põski alla.

Mind wapustas see nähtus ja ma olin niisama rõhutud kui temagi.

Waikisime mõlemad, sest meil oli mõtetega küll ja küll tegemist. Järsku tuli mul sõrmus meelde,

mida kihluse otstarbeks olin kaasa võtnud. Ma võtsin sõrmuse taskust välja ja panin tema ette laua peale.

„Selle sõrmuse tõin ma küll teise otstarbe pärast kaasa, kuid nüüd olgu ta meie sõpruse sidemeks ja ma loodan, et teie minu pisikest kingitust mitte tagasi ei lütkka, vaid ta vastu võtate“, ütlesin ma püsti tõustes.

Ta võttis sõrmuse vastu ja pistis sõrme. Naeratas läbi pisarate ja ütles:

„Jäägu ta nüüd meie sõpruse sidemeks!“ sealjuures ulatas mulle üle laua käe, milles sõrmus säras.

Ma võtsin käe ja surusin selle tugewaste vastu huuli, mida ta ka sündida laskis. Waikides seisime mõlemad püsti ja kumbki ei tihkanud rääkida, sest et mõtetega küllalt tegemist oli.

Beagi toibusin ma, pigistasin weel korraks tugewaste tema kätt ja, head ööd soovides, sammusin ukse poole.

„Head ööd teile ka!“ hüüdis ta järele, „kuid pidage minu otsust meeles.“

Sues võttis mind jahe tuul vastu ja pikkamööda hakkasin ma kodu poole sammuma.